Compendium
cultural policies & trends

Kort profil

Juni 2026

NORGE

Kort profil om kulturpolitikk

Forfatter: Bård Kleppe og Ola K. Berge

Kleppe, Bård og Berge, Ola K. (2026): Kort profil av kulturpolitikken i Norge. Compendium of Cultural Policies and Trends (red.), Bonn, 02.11.2026, DOI: https://doi.org/10.69813/LINS3744

1. Fakta og tall

Politisk system: Parlamentarisk, representativt demokrati og konstitusjonelt monarki. Den utøvende makten utøves av statsrådet/regjeringen. Den lovgivende makten ligger hos både regjeringen og den lovgivende forsamling, Stortinget, som velges i et flerpartisystem. Den dømmende makt er uavhengig av den utøvende og lovgivende makt.

Offisielle språk: Norsk og samisk

	2025	2020*
Befolkning per 1. januar	5 594 340	5 367 580
BNP i millioner euro	549 000 (2024)	322 000
BNP per innbygger i PPP-indeks (EU27_2020 = 100)	160 (2024)	141
Offentlige utgifter (i % av BNP)	49.5 (2024)	57.8
Offentlige kulturutgifter i millioner EUR	3 961	3 625
Offentlige kulturutgifter i % av BNP	0.72 %	1.13 %
Offentlige kulturutgifter per innbygger	708	675
Andel kulturell sysselsetting av total sysselsetting	4.1 % (2024)	3.9 %

Kilder: Befolkning per 1. januar, *siste tilgjengelige data /*
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00001/default/table?lang=en
BNP i millioner euro, *nyeste tilgjengelige data /*
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/namq_10_gdp/default/table?lang=en
BNP per innbygger i PPP-indeks (EU27_2020 = 100), *siste tilgjengelige data /*
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00114/default/table?lang=en
Offentlige utgifter (i % av BNP), *siste tilgjengelige data /*
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00023/default/table?lang=en
Offentlige kulturutgifter / Offentlige kulturutgifter i % av BNP / Offentlige kulturutgifter per innbygger: se også kapittel 7.1.1 i den nasjonale kompendiumsprofilen
Andel kultursysselsetting av total sysselsetting / *siste tilgjengelige data:*
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/cult_emp_sex/default/table?lang=en
*I 2020 inneholdt budsjettet en rekke midlertidige støtteordninger i forbindelse med covid-19.

2. Kulturpolitisk system

2.1 Mål

Hovedmålene for norsk kulturpolitikk ble definert i den siste kulturmeldingen:

Eit fritt og uavhengig kulturliv som

- skaper kunst- og kulturuttrykk av ypparste kvalitet
- fremjar danning og kritisk refleksjon
- tek vare på og formidlar kulturarv
- skaper og formidlar eit kulturtilbod som blir opplevd som relevant, og som representerer befolkninga
- er tilgjengeleg for alle og oppmuntrar den enkelte til å oppleve og delta i kulturaktivitetar
- tilbyr møteplassar og byggjer fellesskap
- fornyar seg og viser evne til omstilling
- har internasjonal gjennomslagskraft og fremjar interkulturell forståing
- styrkjer norsk språk, dei samiske språka, dei nasjonale minoritetsspråka og norsk teiknspråk som grunnleggjande kulturberarar

Til tross for skiftende regjeringer har hovedmålene for norsk kulturpolitikk ligget fast de siste 20 årene eller mer. Det er få kontroverser om disse målene i den offentlige debatten.

2.2 Hovedfunksjoner

I likhet med de andre nordiske landene er norsk kulturpolitikk både sentralisert og desentralisert. Det er i hovedsak staten som legger grunnlaget for mesteparten av kulturpolitikken, selv om et betydelig ansvar for utforming og gjennomføring av kulturpolitikken er delegert til lokale og regionale myndigheter.

Statlig nivå

På statlig nivå er beslutningsapparatet relativt komplekst. Betydelig myndighet er sentrert i det politiske og administrative organet Stortinget, regjeringen og

departementene. Formelt sett er det Stortinget som fastsetter hovedrammene for kulturpolitikken, mens *Kulturdepartementet* forbereder dokumenter for Stortinget. Alle juridiske, økonomiske, organisatoriske og informasjonsmessige virkemidler tas i bruk for å nå de politiske målene. Statsbudsjettet er imidlertid det viktigste virkemiddelet.

Andre departementer som arbeider med kultursaker er *Klima- og miljødepartementet,* som har ansvar for kulturminner og kulturmiljøer. *Kunnskapsdepartementet har ansvar* for kunstnerutdanninger, kulturskoler for barn, fagbibliotekene og universitetsmuseene. *Utenriksdepartementet* har ansvaret for norsk kunst og kultur i utlandet. Forsvarsdepartementet har ansvar for forsvarets musikk og museer og finansdepartementet har ansvar for ulike avgiftsfritak..

En betydelig del av myndigheten er også delegert til armlengdesorganer. *Norsk kulturråd har i* stor grad en uavhengig stilling og karakteriseres derfor som et armlengdes organ. *Norsk filmfond har* ansvaret for å forvalte all nasjonal støtte til filmproduksjon i Norge.

En stor del av kulturbudsjettet går også direkte til kulturinstitusjoner, deriblant Den Norske Opera og Ballett, syv profesjonelle orkester og en rekke teater

Regionalt nivå

Alle fylker opprettet kulturstyrer og -administrasjoner i løpet av 1970-tallet. Dette er selvstendige regionale og lokale kulturadministrasjoner som er underlagt fylkestingene.

De regionale myndighetenes ansvar omfatter selvdefinerte tiltak og tilskudd til regionale kulturaktiviteter og tilskudd til regionale institusjoner, som delvis er statlig finansiert og regulert av formelle avtaler om delt ansvar.

I 2020 reduserte regionreformen antall fylker fra 19 til 15. Som en del av reformen tok man sikte på å gi regionene økt ansvar for kulturpolitikken. Dette har i liten grad skjedd.

Kommunalt nivå

De fleste kommuner har også selvstendige kulturstyrer og -administrasjoner, noen ganger kombinert med andre politikkområder som næring, fritid eller utdanning.

Kommunenes ansvar omfatter tilskudd til lokale kulturaktiviteter, inkludert delt ansvar for kulturinstitusjoner. De viktigste områdene i den lokale kulturpolitikken omfatter imidlertid kulturskoler, folkebibliotek og infrastruktur for kultur og idrett.

Sápmi

Det er overordnet mest presist å forstå kulturpolitikken i Sápmi som et flernivåsystem, ikke som ett samlet kulturpolitisk regime. Sápmi går på tvers av Norge, Sverige, Finland og Russland, mens de sterkeste formelle styrings- og finansieringsvirkemidlene fortsatt ligger innenfor de enkelte statene.

På regionalt nivå er Samisk parlamentarisk råd det viktigste samarbeidsorganet mellom sametingene i Norge, Sverige og Finland. De har blant annet som mål å styrke, bevare og utvikle samisk språk, kultur og samfunnsliv på tvers av landegrensene. Også Samerådet er en ikke-statlig samisk samarbeidsorganisasjon med medlemsorganisasjoner fra de fire delene av Sápmi. Samerådet forvalter kulturstøtte finansiert av Nordisk ministerråd, med særlig vekt på tiltak som virker på tvers av statsgrensene.

På norsk side er samisk kunst og kultur del av den norske nasjonale kulturpolitiske systemet beskrevet over, både på statlig, regionalt og kommunalt nivå. En viktig forskjell er likevel at det er Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) som har det overordnede samordningsansvaret for statlig politikk overfor samene, og at mye av kulturpolitikken er plassert i Sametinget, samenes organ av folkevalgte. Sametinget fører en selvstendig kulturpolitikk innenfor sine økonomiske rammer, og har dermed en langt sterkere kulturpolitisk og forvaltningsmessig rolle enn et ordinært interesseorgan, med egne direktetilskudd, prosjektmidler, kunstnerpolitikk, institusjonsutvikling, avtaler og eierstyring. Samtidig har Kultur-

og likestillingsdepartementet med utførende direktorat egne tiltak som kan omfatte/inkludere samisk kultur. Det betyr at samisk kulturpolitikk i Norge i praksis er en form for delt eller overlappende styring, snarere enn en enkel delegering fra staten til Sametinget.

Den norske nasjonale politikken overfor Samisk område bygger på viktige nasjonale og internasjonale rettigheter. Nasjonalt ligger Grunnlovens § 108 i bunnen, også for kulturpolitikken. Den sier at statlige myndigheter skal legge forholdene til rette for at det samiske folk, som urfolk, kan sikre og utvikle språk, kultur og samfunnsliv. I tillegg gjør samelovens konsultasjonsregler kulturpolitikken til mer enn et spørsmål om tilskudd: offentlige myndigheter skal konsultere Sametinget eller andre berørte samiske interesser i saker som kan berøre dem direkte.

Politikken bygger også på flere internasjonale konvensjoner. Disse gir ikke direkte føringer for samisk kulturpolitikk, men er likevel viktige siden de setter rettslige rammer for norsk kultur-, språk- og samepolitikk. De viktigste er ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk (1989), FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP/ICCPR), særlig art. 27, samt Europarådets minoritetsspråkpakt.

2.3 Styringssystem: Organisatorisk organisasjonsplan

Politisk nivå	Utøvende nivå	Ekspertorganer
Statlig nivå		
Stortinget i Norge	Kultur- og likestillingsdepartementet	KORO - Kunst i offentlige rom Lotteri- og stiftelsestilsynet Arkivverket i Norge Medietilsynet Nasjonalbiblioteket i Norge Norsk filminstitutt Norsk kulturråd Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek Kulturtanken - Den kulturelle skolesekken Norge Riksteatret Språkrådet Nidaros domkirkes restaureringsarbeider
Familie- og kulturkomiteen		
	Klima- og miljødepartementet	Riksantikvaren
	Kunnskapsdepartementet	
	Utenriksdepartementet	
Regionalt nivå		
Fylkeskommunen	Fylkesadministrasjonen	
Egne kulturkomiteer for kultur eller integrert med andre områder	Kulturenhet separat for kultur eller integrert med andre områder	
Lokalt nivå		
Kommunestyret	Kommunens administrasjon	Lokale samarbeidsråd
Egne kulturkomiteer for kultur eller integrert med andre områder	Kulturenhet separat for kultur eller integrert med andre områder	

2.4 Historisk bakgrunn for de siste 70 årene

I etterkrigstiden ble det lagt stor vekt på demokratisering av kulturen. Kunst og kultur ble betraktet både som et viktig tiltak for hele befolkningens velferd og som et nyttig verktøy for folkeopplysning. For å demokratisere kulturen etablerte staten viktige kunstinstitusjoner (teater, musikk, visuell kunst osv.).

I 1965 ble Norsk kulturråd opprettet for å verne om norsk kultur og språk. I løpet av sekstitallet ble det også innført en rekke støtteordninger for kunstnere.

På 1970-tallet ble det gjennomført store reformer for å desentralisere kulturpolitikken og kulturforvaltningen i Norge. Det ble opprettet kulturutvalg i de fleste kommuner, og etter hvert ble det ansatt kultursjefer og kultursekretærer i kommunene. Et tilsvarende system ble utviklet på fylkesnivå, og nye tilskuddsordninger ble innført. På denne måten ble betydelig ansvar desentralisert for å bringe beslutningene nærmere befolkningen. Nært knyttet til denne reformen var en utvidelse av kulturområdet der målet var å inkludere kulturinteressene til ulike deler av befolkningen, noe som også inkluderte en fornyet interesse for amatørkulturelle aktiviteter.

Mens de offentlige kulturbudsjettene hadde vokst betydelig i etterkrigstiden, ble 1980- og 1990-tallet preget av budsjettkutt og effektivisering på grunn av stagnasjonen i den økonomiske utviklingen i Norge. Kulturutgiftene, ikke minst i kommunene, økte imidlertid betydelig på 1980-tallet.

I 2005 proklamerte sentrum-venstre-regjeringen en ambisjon om å øke andelen av statsbudsjettet som går til kultur til 1 % innen 2014, og at dette skulle komme alle kunstformer til gode. Mellom 2005 og 2013 økte dermed de statlige bevilgningene til kultur fra 625 millioner euro i 2005 til 1,2 milliarder euro i 2013. Nivået på de offentlige utgiftene har holdt seg på omtrent samme nivå selv om veksten har stoppet opp.

Under pandemien brukte den norske regjeringen mer enn 700 millioner euro i ekstrabevilgninger til kultursektoren.

3. Aktuelle kulturspørsmål

3.1 Viktige utviklingstrekk

Norsk kulturpolitikk har vært svært stabil de siste 20-30 årene til tross for skiftende regjeringer. Generelt har det vært få debatter og få store endringer i kulturbudsjettet.

Likevel har digitaliseringen skapt nye utfordringer for kulturpolitikken i Norge som i resten av verden. Dette inkluderer debatter om støtte og reguleringer for det nye medielandskapet. I løpet av de siste tiårene har de politiske partiene også debattert prinsippet om armlengdes avstand. Til tross for en generell enighet om hovedprinsippene i kulturpolitikken har de politiske partiene også vært noe uenige om nivået på den offentlige støtten til kultur.

I tillegg har nyere kulturpolitikk lagt vekt på kulturpolitikken som et verktøy for å sikre ytringsfriheten. Den siste kulturmeldingen [https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-8-20182019/id2620206/?q=ytringsf&ch=1#match_0] slår fast at:

> Kunst og kultur er ytringar med samfunnsbyggjande kraft, og kulturpolitikken skal byggje på ytringsfridom og toleranse. Kulturlivet og sivilsamfunnet er føresetnader for danning og ei opplyst offentlegheit, og dermed ei investering i demokratiet.

Sammenlignet med den forrige kulturmeldingen (2003), der hovedmålet var allmennhetens tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet, beskriver den siste meldingen en mer grunnleggende oppgave for kultursektoren, nemlig å sikre demokratiet. Denne endringen har også et juridisk bakteppe. I 2004 ble paragrafen om pressefrihet i Grunnloven endret fra " Trykkefrihet bør finne sted " til " Ytringsfrihet bør finne sted ". Paragrafen ble ytterligere utvidet med statens ansvar for å legge grunnlaget for en "åpen og opplyst offentlig samtale". Paragrafen understreket videre statens ansvar for å sikre rammer for produksjon og distribusjon av ytringer.

Regionalisering av kulturlivet har også vært et tema de siste årene. En regionreform har redusert antall kommuner fra 428 til 357 og antall regioner fra 19 til 15. Et av målene med reformen var å overføre statlig ansvar til regionale og lokale myndigheter, også innenfor kultursektoren. Dette førte til flere debatter. Foreløpig (2022) er det gjort få endringer i ansvarsområdene.

Siden 2000 har det skjedd en omfattende etablering av ny infrastruktur for kultur, både i Oslo og andre steder i landet. I flere byer er det bygget store kulturhus og konserthus. Siden 2020 har det nye Nasjonalmuseet (for kunst) og Munchmuseet flyttet inn i monumentale nybygg i Oslo.

En ganske liten endring som har ført til store endringer i kulturbudsjettet, er omleggingen av finansieringen av NRK, der lisensbasert betaling er byttet ut med betaling over skatteseddelen. Endringen har ikke skapt mye offentlig debatt, og NRKs budsjett har ikke endret seg nevneverdig. Utgiftene til NRK er imidlertid nå synlige i statsbudsjettet for medier.

I 2025 ble den norske kulturloven (https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2007-06-29-89) revidert med tre viktige endringer: Armlengdesprinsippet og infrastrukturkravet er forankret i lovens formål, det er innført en egen bestemmelse som sikrer at kunst- og kulturfaglige avgjørelser tas uavhengig av politiske myndigheter, og kommuner og fylkeskommuner pålegges å utarbeide oversikter samt fastsette mål og strategier på kulturfeltet.

Endringene skal styrke ytringsfriheten, begrense politisk detaljstyring og gjøre kulturloven til et tydeligere verktøy for kulturpolitikken.

3.2 Nøkkeltemaer

De viktigste temaene i norsk kulturpolitikk er for tiden:

- Ytringsfrihet
- Kulturell bærekraft
- Kultur og beredskap

Det kulturpolitiske samarbeidsprogrammet 2021-2024 beskriver de viktigste prioriteringene for ministerrådet for kultur i perioden 2021-2024.

3.3 Internasjonalt kultursamarbeid

Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvar for nordisk og multilateralt kultursamarbeid, mens Utenriksdepartementet har ansvar for bilateralt kultursamarbeid og fremme av norsk kunst og kultur i utlandet.

Sju statlig finansierte institusjoner og fagorganisasjoner, organisert i samarbeidsnettverket Norwegian Arts Abroad, har som særlig mål å stimulere til kunstnerisk utveksling og fremme norske og samiske kunstnere og kunstverk, ikke minst gjennom forvaltning av særskilte stipendordninger. Følgende organisasjoner forvalter støtteordninger på vegne av Utenriksdepartementet:

- *Norsk filminstitutt (NFI)* arbeider for å bevare, støtte og distribuere norsk og utenlandsk film slik at film som kunst- og kulturuttrykk blir mer synlig. NFI distribuerer og markedsfører også norsk film i utlandet og administrerer Utenriksdepartementets støtteordning for markedsføring av norsk film.
- *NORLA - Norwegian Literature Abroad* spiller en viktig rolle som formidler av informasjon om norsk litteratur og norske skjønn- og faglitterære forfattere. NORLA formidler kontakt mellom norske forfattere og forlag, oversettere, universiteter og andre som er interessert i norsk litteratur i utlandet. I tillegg gir NORLA oversettelsesstøtte til forlag som utgir norsk litteratur i utlandet, tilbyr reisestipend for norske forfattere og deres oversettere og gir promoteringsstøtte til prøveoversettelser og forfatterpresentasjoner.
- *Office for Contemporary Art Norway (OCA)* ble opprettet av Kulturdepartementet og Utenriksdepartementet i 2001. OCAs hovedmål er å utvikle samarbeidet mellom Norge og den internasjonale visuelle kunstscenen innen visuell samtidskunst. OCA støtter norske bidrag til store utstillinger i utlandet, norske kunstneres og kuratorers internasjonale virksomhet og utenlandske kuratorer og kritikere som ønsker å forske i Norge.

- *Music Norway* er Utenriksdepartementets formelle rådgivningsorganisasjon i musikkspørsmål. De fungerer som rådgiver for det politiske miljøet og som tilrettelegger og tilrettelegger for hele det norske profesjonelle musikklivet.
- Performing Arts Hub Norway (PAHN) arbeider for å legge til rette for fri teater- og dansevirksomhet i Norge. PAHN administrerer Utenriksdepartementets turnéstøtteordning på dette feltet.
- UDs rådgivende organisasjon innen design og arkitektur *er Norsk design- og arkitektursenter (DogA).* DogA ble etablert i 2014, da Stiftelsen for design og arkitektur i Norge og Norsk Designråd ble slått sammen. Før det var det Stiftelsen for design og arkitektur i Norge, en organisasjon som ble opprettet på initiativ fra Kulturdepartementet i 1992, som hadde rådgivningsrollen.
- *Norwegian Crafts* ble opprettet i 2012 for å styrke den internasjonale posisjonen til samtidskunsthåndverk fra Norge. På vegne av UD forvalter Norwegian Crafts en tilskuddsordning for internasjonale kunsthåndverksprosjekter; den gir også råd til departementet og de norske ambassadene og konsulatene i utlandet om samtidskunsthåndverk

Nordisk ministerråd er den viktigste plattformen for det nordiske kultursamarbeidet. De beskriver kultur og kunst som hjørnesteinene i det nordiske fellesskapet.

4. kulturinstitusjoner

4.1 Oversikt

Generelt er det vanskelig å skille mellom offentlige og private kulturinstitusjoner i Norge. Det finnes noen få rent kommersielle teatre og konserthus i de store byene, ellers er de fleste institusjonene delfinansiert av en eller flere offentlige myndigheter. De fleste institusjonene er organisert som stiftelser.

Kulturarv: Den norske museumssektoren består av ca. 100 ulike museumsorganisasjoner som driver mer enn 500 museumsarenaer. I de senere årene har flere museer blitt slått sammen som en del av en offentlig reform.

Visuell kunst: Det finnes både offentlige kunstgallerier og kunstmuseer i Norge. Noen av kunstmuseene er organisert innenfor de nevnte museumsorganisasjonene.

Scenekunst: Det finnes ett stort operahus og 16 store produserende teatre med en kombinasjon av statlig, regional og lokal finansiering. I tillegg finnes det ca. 100 friteatre som delvis finansieres av Norsk kulturråd.

Biblioteker: Folkebibliotekene er de primære bibliotekene i Norge. Disse eies, drives og finansieres av kommunene. I tillegg finner vi universitetsbiblioteker.

Audiovisuelt: NRK er det eneste statseide kringkastingsselskapet i Norge.

Tverrfaglig: De fleste byer har et eget kulturhus som i hovedsak eies og finansieres av kommunen. Slike kulturhus kan inneholde kino, en eller flere scener for scenekunst, kunstgallerier, bibliotek eller idrettsanlegg. De siste årene har det blitt bygget mange slike hus.

Sápmi: I Norge finnes det en rekke egne samiske kulturinstitusjoner som Beaivváš: Det samiske nasjonalteatret, Internasjonalt Samisk Filminstitutt, flere samiske museer og kultursenter og festivaler.

4.2 Data om utvalgte offentlige og private kulturinstitusjoner

Tabell 1: Kulturinstitusjoner, etter sektor og fagområde

Domene	***Kulturinstitusjon (underdomene)***	***Antall (2025)***	***Antall (2019)***
Kulturarv	*Kulturminner (anerkjent)*		
	Arkeologiske funnsteder		
Museer	*Museumsinstitusjoner*	***100***	***104***
Arkiv	*Arkivinstitusjoner*	***11***	***11***
Visuell kunst	*Offentlige kunstgallerier/utstillingshaller*		
Scenekunst			
	Konserthus		
	Teaterselskaper	***16***	***16***
	Danse- og ballettkompanier	***2***	***2***
	Symfoniske orkestre	***7***	***7***
Biblioteker	*Biblioteker*	***356***	***356***
Audiovisuelt	*Kinoer*	***197***	***205***
	Kringkastingsorganisasjoner	***1***	***1***
Tverrfaglig	*Sosiokulturelle sentre/kulturhus*	***NA***	***NA***
Andre (vennligst forklar)			

Kilde:
Kulturstatistikk 2019
[https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/kulturstatistikk-2019]
Kulturstatistikk 2014
[https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/kulturstatistikk-2016]

5. Finansiering av kultur

5.1 Oversikt

Offentlige myndigheter har spilt en avgjørende rolle i finansieringen av kultur i Norge, med staten og kommunene som de viktigste. I perioden 2005-2014 økte budsjettene og etter dette har de vært stabile. De siste to årene har kommunene kuttet noe i utgifter til kultur.

De totale offentlige utgiftene til kultur i 2025 var 46,4 milliarder kroner (4 milliarder euro). Av dette brukte staten 25 milliarder kroner (2,1 milliarder euro), fylkeskommunene 2,4 milliarder kroner (202 millioner euro) og kommunene 19,1 milliarder kroner (1,6 milliard euro).

I Norge finnes det gode data om kulturbevilgninger på alle tre forvaltningsnivåer. Det er verdt å merke seg at andre departementers kulturutgifter ikke er inkludert i tabellen. I 2020 blei NRK for første gang inkludert i statsbudsjettet. Dette medførte en betydelig økning. 2020 var også et år med store ekstrabevilgninger grunnet pandemien.

Omtrent 10 % av statsbudsjettet for kultur bevilges gjennom Norsk kulturråd. Den største andelen av budsjettet går til kulturinstitusjoner (museer og scenekunst).

Det har vært relativt lite oppmerksomhet rundt ikke-offentlig finansiering av kultur i Norge, og det finnes få data om omfanget av slik finansiering. Det finnes imidlertid noen viktige stiftelser, hovedsakelig basert på overskudd fra banker, som utgjør betydelige aktører i kulturfeltet

5.2 Offentlige kulturutgifter fordelt på forvaltningsnivå

Tabell 2: Offentlige kulturutgifter etter forvaltningsnivå, i NOK og i EUR, 2025 og 2020

Regjeringsnivå	Totale kulturutgifter i 2025			Totale kulturutgifter i 2020		
	I NOK	*I EUR*	*% andel av totalen*	*I NOK*	*I EUR**	*% andel av totalen*
Statlig (sentral, føderal)	24 937 523 000	2 128	54 %	22 597 549 000	2 108	58 %
Regionalt (provinser, delstater osv.)	2 367 275 000	202	5 %	2 013 527 000	188	5 %
Lokalt (kommunalt, inkl. fylker)	19 113 255 000	1 631	41 %	14 254 473 000	1 330	37 %
TOTALT	46 418 053 000	3 961	100 %	38 865 549 000	3 625	100 %

Kilde: Statistisk Sentralbyrå

5.3 Offentlige kulturutgifter per sektor

Tabell 3: Offentlige kulturutgifter: etter sektor, i nasjonal valuta og i euro, 2019 og 2014. Statlig nivå. Idrett og trossamfunn er ikke inkludert.

Felt / kategori	2025			2020		
	Totale utgifter i NOK	Totale utgifter i EUR	% andel av totalen	Totale utgifter i NOK	Totale utgifter i EUR*	% andel av totalen
Kulturarv	103575000	8839192	0 %	90498000	8441426	0 %
Museum	3979067000	339577477	10 %	3470068000	323679237	10 %
Arkiv	515623000	44003772	1 %	443563000	41374444	1 %
Bibliotek og språk	3392011000	289477543	9 %	2688509000	250777375	8 %
Musikk og scenekunst	3310390000	282511926	8 %	3051705000	284655386	9 %
Audiovisuelt og multimedia	9932499000	847649197	25 %	8083835000	754039848	24 %
Tverrfaglig sosiokultur, kulturrelasjoner i utlandet, administrasjon, kulturundervisning	12583739000	1073908617	32 %	11866672000	1106893393	35 %
Ikke dekt av andre områder	5802361000	495179173	15 %	3943399000	367830366	12 %
Totalsum	39619265000	3381146897	100 %	33638249000	3137691475	100 %
Kulturarv	103575000	8839192	0 %	90498000	8441426	0 %

6. lovgivning om kultur

6.1 Oversikt over nasjonal kulturlovgivning

Den norske grunnloven har to paragrafer som omhandler kultur: *Paragraf 100* som garanterer ytringsfrihet, og *paragraf 108* som omhandler ansvaret overfor det samiske folk.

Det finnes ingen generell lovgivning som regulerer fordelingen av kulturkompetanse mellom nasjonalt, regionalt og lokalt nivå i Norge. De fleste av kommunenes og fylkeskommunenes kulturprioriteringer er selvdefinerte. Viktige unntak er fylkeskommunenes og kommunenes ansvar for folkebibliotekene, som er regulert i *Lov om folkebibliotek* (1947), og kommunenes ansvar for musikk- og kulturskolene, som ble tatt inn i *opplæringsloven i* 1997.

Den ordinære momssatsen er 25 % (2022). Noen kulturtjenester er imidlertid fritatt for moms (billetter til musikk og scenekunst), mens andre (kino, museer, gallerier og idrettsarrangementer) har lav moms (12 %). Veldedige institusjoner og organisasjoner er også fritatt for moms ved salg av ulike varer, og det er også skattefradrag på gaver til frivillige organisasjoner.

Det finnes ingen arbeids- eller trygdelovgivning som er direkte knyttet til kulturarbeidere.

1. august 2007 trådte en ny generell *kulturlov i* kraft i Norge. *Kulturloven* er enkel og inneholder ingen detaljerte bestemmelser om finansiering, prioriteringer eller organisering av kulturfeltet for stat, fylkeskommuner og kommuner. Loven gir rom for lokalt selvstyre. Samtidig skal loven sikre at fylkeskommunene og kommunene sørger for økonomiske og organisatoriske tiltak som fremmer et bredt spekter av kulturaktiviteter på lokalt og regionalt nivå. *Kulturloven skal* også legge til rette for en nasjonal kulturpolitikk i en mer globalisert verden. Loven har nettopp blitt revidert. Her har man styrket prinsippet om armlengdesavstand prinsippet.

I tillegg til kulturloven finnes det flere sektorspesifikke lover på kulturområdet.

6.2 Oversikt over den internasjonale kulturlovgivningen

Norge er medlem av Europarådet, FN, UNESCO og OECD. Norge er ikke medlem av EU, men det meste av EU-lovgivningen er tilpasset gjennom EØS-avtalen, inkludert Roma-traktaten og EUs konkurranselovgivning.

Siden kulturpolitiske ordninger til en viss grad griper inn i det frie markedet, må flere norske kulturpolitiske ordninger godkjennes av EFTAs overvåkningsorgan (ESA). Under pandemien ble flere ekstraordinære støtteordninger godkjent som unntak fra EUs konkurranselovgivning.

De fleste EU-direktivene på det kulturpolitiske området er implementert i norsk lov. I disse dager er direktivet om opphavsrett i det digitale indre marked i ferd med å bli implementert i norsk lov.

Følgende utvalg omfatter kulturrelaterte traktater som er vedtatt av den norske stat. Årstallene i parentes viser til når de ble vedtatt:

- FNs internasjonale konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (1972)
- Europarådets konvensjon om vern av Europas faste kulturminner (1996)
- UNESCOs konvensjon om vern av verdens kultur- og naturarv (1977)
- Europarådets konvensjon om samproduksjon av film (2017)
- UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven fra 2003 (2007)
- UNESCOs konvensjon om tiltak for å forby og forhindre ulovlig import og eksport av kulturgjenstander og ulovlig overføring av eiendomsrett til kulturgjenstander (2007).
- UNESCOs annen protokoll til Haag-konvensjonen av 1954 om beskyttelse av kulturverdier i tilfelle av væpnet konflikt (2016)
- Europeisk konvensjon om vern av den arkeologiske kulturarv (revidert) (1992)
- UNESCO konvensjon om å verne og fremme et mangfold av kulturuttrykk (2007)
- Europarådets rammekonvensjon om kulturarvens verdi for samfunnet (2008)